

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-198/14

**Valev Visnapuu
prieš
Kihlakunnansyyttäjä
ir
Suomen valtio – Tullihallitus**

(Helsingin hovioikeus prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — SESV 34 ir 110 straipsniai — Direktyva 94/62/EB — 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai — Nuotolinė prekyba alkoholiniais gėrimais ir jų gabenimas iš kitos valstybės narės — Tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomas akcizas — Neapmokestinimas, kai pakuotės priklauso užstato ir grąžinimo sistemai — SESV 34, 36 ir 37 straipsniai — Mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais licencijos reikalavimas — Mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija — Pateisinimas — Sveikatos apsauga“

Santrauka – 2015 m. lapkričio 12 d. Teisingumo Teismo (penktoji kolegija) sprendimas

1. *Aplinka — Atliekos — Pakuotės ir pakuočių atliekos — Direktyva 94/62 — Išsamus suderinimas — Nebuvimas — Nacionalinio reglamentavimo toje pačioje srityje vertinimas remiantis ne tik suderinimo priemone, bet ir pirmine teise*

(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai)

2. *Mokesčių nuostatos — Vidaus mokesčiai — Sąvoka — Tam tikrų gėrimų pakuočių akcizas — Neapmokestinimas, kai pakuotės priklauso užstato ir grąžinimo sistemai — Įtraukimas — Sąlygos*

(SESV 34 ir 110 straipsniai)

3. *Mokesčių nuostatos — Vidaus mokesčiai — Draudimas diskriminuoti importuotus ir panašius vidaus gaminius — Tam tikrų gėrimų pakuočių akcizas — Neapmokestinimas, kai pakuotės priklauso užstato ir grąžinimo sistemai — Priimtinumai — Direktyvos 94/62 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų pažeidimas — Nebuvimas*

(SESV 110 straipsnis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalis, 7 ir 15 straipsniai)

4. *Valstybinės komercinio pobūdžio monopolijos — Sutarties nuostatos — Taikymo sritis — Taisyklės, susijusios su monopolijos buvimu ir veikimu — Nacionalinė mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais monopolija — Reglamentavimas, numatantis šios monopolijos išimtis asmenims,*

turintiems mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais licenciją — Licencijų schemos, nesusijusios su monopolijos veikimu — SESV 37 straipsnio netaikymas — Vertinimas atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį

(SESV 34 ir 37 straipsniai)

5. *Valstybinės komercinio pobūdžio monopolijos — SESV 37 straipsnis — Dalykas — Pareiga pertvarkyti prekybos monopolijas taip, kad kitų valstybių narių kilmės prekės nebūtų diskriminuojamos*

(SESV 37 straipsnis)

6. *Laisvas prekių judėjimas — Kiekybiniai apribojimai — Lygiaverčio poveikio priemonės — Valstybės narės reglamentavimas, pagal kurį kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam pardavėjui taikomas reikalavimas turėti mažmeninės prekybos licenciją alkoholinių gėrimų importui siekiant juos mažais kiekiais pardavinėti pirmojoje valstybėje narėje gyvenantiems vartotojams — Leistinumai — Sąlyga — Visuomenės sveikatos ir viešosios tvarkos apsauga — Nacionalinio teismo atliekamas tikrinimas*

(SESV 34 ir 36 straipsniai)

1. Bet kuri nacionalinė priemonė, priklausanti Sąjungos lygiu išsamiai suderintai sričiai, turi būti vertinama atsižvelgiant į šios suderinimo priemonės, o ne į pirminės teisės nuostatas. Šiuo atveju, siekdamas išsiaiškinti, ar direktyva atliktas suderinimas yra išsamus, Teisingumo Teismas šias nuostatas turi aiškinti atsižvelgdamas ne tik į jų formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, tikslus.

Dėl Direktyvos 94/62 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, suderinimas pagal jos 1 straipsnio 1 dalį, 7 ir 15 straipsnius, nėra išsamus. Todėl šiuos straipsnius įgyvendinančios nacionalinės priemonės turi būti vertinamos atsižvelgiant ne tik į šios direktyvos nuostatas, bet ir į reikšmingas pirminės teisės nuostatas.

Iš tiesų, pagal Direktyvos 94/62 1 straipsnio 1 dalį jos tikslas – suderinti pakuočių ir jų atliekų tvarkymo nacionalines priemones, kad, pirma, būtų galima užkirsti kelią daryti poveikį valstybių narių ir trečiųjų šalių aplinkai ir tokį poveikį mažinti ir taip užtikrinti aukštą aplinkosaugos lygį, ir, antra, kad būtų galima užtikrinti vidaus rinkos funkcionavimą ir išvengti prekybos kliūčių ir konkurencijos iškreipimo ir apribojimo Sąjungoje.

Direktyvos 94/62 7 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad grąžinimo ir (ar) surinkimo, pakartotinio naudojimo ar naudojimo sistemos taip pat taikomos importuotiems produktams nenustatant jokių diskriminacinių sąlygų, kaip antai detalių taisyklių ir mokesčių už naudojimąsi jomis; tos sistemos kuriamos taip, kad, „laikantis Sutarties“, būtų išvengta prekybos kliūčių ar konkurencijos iškreipimo. Todėl šiuo straipsniu neatliekamas išsamus suderinimas, bet, atvirkščiai, nurodomos reikšmingos Sutarties nuostatos.

Dėl Direktyvos 94/62 15 straipsnio pasakytina, kad jis neatlieka suderinimo, bet įgalioja Tarybą priimti ekonomines priemones, skatinančias šios direktyvos tikslų pasiekimą, arba, jei tokios priemonės nepriimtoms, įgalioja valstybes nares, „laikantis prievolių, atsirandančių iš Sutarties“, imtis šiems tikslams pasiekti reikalingų priemonių. Taigi, ši nuostata taip pat reikalauja taikyti reikšmingas Sutarties nuostatas.

(žr. 40–43, 45–48 punktus)

2. Piniginis mokestis yra vidaus mokestis, kaip jis suprantamas pagal SESV 110 straipsnį, jei jis taikomas pagal bendrąją vidaus mokesčių sistemą, kuri sistemiškai taikoma gaminių grupėms remiantis objektyviais, nuo gaminių kilmės ar paskirties nepriklausančiais kriterijais.

Dėl reglamentavimo, kuriuo nustatomas 51 cento už supakuoto produkto litrą akcizas tam tikroms gėrimų pakuotėms, bet kuriuo akcizu neapmokestinamos gėrimų pakuotės, kurios yra veiksmingos grąžinimo sistemos dalis, reikia konstatuoti, viena vertus, kad akcizas yra piniginis mokestis, susijęs su bendrąja vidaus mokesčių sistema, kuri sistemiškai taikoma gaminių grupei, t. y. gėrimų pakuotėms. Šiuo klausimu jau buvo nuspręsta kad atliekos, skirtos sunaikinti, turi būti laikomos gaminiiais, kaip tai suprantama pagal SESV 110 straipsnį. Todėl tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomas akcizas turi būti laikomas taikomu gaminiams, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Kita vertus, šis akcizas taikomas gėrimų pakuotėms remiantis objektyviais, nuo gaminių kilmės ar paskirties nepriklausančiais kriterijais. Iš tiesų, šis akcizas taikomas tiek nacionalinės kilmės gėrimų pakuotėms, tiek importuotų gėrimų pakuotėms, jei šios pakuotės nepriklauso veiksmingai grąžinimo sistemai.

Todėl toks akcizas tam tikroms gėrimų pakuotėms yra vidaus mokestis, kaip tai suprantama pagal SESV 110 straipsnį; jis turi vertinamas atsižvelgiant į SESV 110 straipsnį, netaikant SESV 34 straipsnio.

(žr. 51–55 punktus)

3. SESV 110 straipsnį ir Direktyvos 94/62 dėl pakuočių ir pakuočių atliekų 1 straipsnio 1 dalį, 7 ir 15 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais nedraudžiamas valstybės narės reglamentavimas, kuriuo nustatomas akcizas tam tikroms gėrimų pakuotėms, bet numatomas neapmokestinimas tuo atveju, kai šios pakuotės priklauso veiksmingai grąžinimo sistemai.

Tačiau, tokie sunkumai, su kuriais gali susidurti nuotoline prekyba besiverčiantys maži ūkio subjektai, siekdami priklausyti veiksmingai grąžinimo sistemai ar ją susikurti, neparodo skirtingo kitų valstybių narių kilmės gėrimų pakuočių ir panašių nacionalinių pakuočių vertinimo, kaip jis suprantamas pagal SESV 110 straipsnio pirmą pastraipą. Iš tiesų, remiantis tokiais sunkumais negalima daryti išvados, kad kitų valstybių narių kilmės gėrimų pakuotėms sunkiau gauti numatytą neapmokestinimą tuo atveju, kai jos priklauso tokiai sistemai, todėl jos apmokestinamos daugiau nei panašūs nacionaliniai produktai.

Be to, Direktyvos 94/62 7 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, kuria reikalaujama, kad panaudotų pakuočių ir (ar) pakuočių atliekų grąžinimo, surinkimo, pakartotinio naudojimo ar naudojimo sistemos, būtų taikomos importuotiems produktams nenustatant jokių diskriminacinių sąlygų ir kuriamos taip, kad, laikantis Sutarties, būtų išvengta prekybos kliūčių bei konkurencijos iškraipymo, yra susijusi su šių sistemų veikimu, o ne su tam tikroms gėrimų pakuotėms taikomo akcizo sistemos veikimu.

Galiausiai reglamentavimas, kuriuo nustatomas tam tikrų gėrimų pakuočių akcizas, gali būti laikomas valstybės narės priimta priemone, kuria siekiama Direktyvoje 94/62, kaip suprantama pagal jos 15 straipsnį, nustatytų tikslų. Iš tiesų, toks reglamentavimas, įgyvendinantis principą „teršėjas moka“, nes akcizą turi sumokėti ūkio subjektai, kurie nepriklauso gėrimų pakuočių grąžinimo sistemai, skatina ūkio subjektus jungtis prie gėrimų pakuočių grąžinimo sistemos ar patiems sukurti grąžinimo sistemą, kad išvengtų šio akcizo mokėjimo.

(žr. 63, 69, 70, 73, 74 ir 76 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

4. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 86–92 punktus)

5. SESV 37 straipsnis nereikalauja visiškai panaikinti valstybinių komercinių monopolijų, bet nustato, kad jas reikia pertvarkyti taip, jog būtų užtikrinta, kad valstybių narių subjektai nebus diskriminuojami dėl prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų.

Taigi SESV 37 straipsnis reikalauja, kad monopolijos organizavimas ir veikimas būtų pertvarkyti taip, jog būtų užtikrinta, kad nė vienas valstybių narių nacionalinis subjektas nebus diskriminuojamas dėl prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų, t. y. kad iš kitų valstybių narių tiekiamos prekės nei teisiškai, nei finansiškai neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su nacionalinėmis prekėmis, ir kad nebūtų iškreipta konkurencija tarp valstybių narių įmonių.

(žr. 94–95 punktus)

6. SESV 34 ir 36 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie nedraudžia tokio valstybės narės reglamentavimo, pagal kurį kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam pardavėjui taikomas reikalavimas turėti mažmeninės prekybos licenciją alkoholinių gėrimų importui siekiant juos mažais kiekiais pardavinėti pirmojoje valstybėje narėje gyvenantiems vartotojams, kai šis pardavėjas užtikrina gėrimų gabenimą ar patiki jų gabenimą trečiajam asmeniui, jei šis reglamentavimas tinkamas užtikrinti tam, kad būtų pasiektas nustatytas tikslas, šiuo atveju visuomenės sveikatos ir viešosios tvarkos apsauga; šio tikslo negalima pasiekti bent jau tokio paties veiksmingumo lygmens mažiau ribojančiomis priemonėmis ir šis reglamentavimas nėra savavališka diskriminacijos priemonė ar užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

(žr. 129 punktą ir rezoliucinės dalies 2 punktą)